

BIẾN ĐỔI CƠ CẤU XÃ HỘI VÀ TÁC ĐỘNG CỦA NÓ ĐẾN NÔNG DÂN, NÔNG THÔN HIỆN NAY

NAM SON

Sau hơn hai mươi năm thực hiện đường lối đổi mới dưới sự lãnh đạo của Đảng, cùng với những thành tựu to lớn về kinh tế - xã hội, xã hội Việt Nam cũng đã diễn ra một quá trình biến đổi toàn diện cả ở tầm vĩ mô và vi mô, trong tất cả các lĩnh vực của đời sống. Giai cấp nông dân, với số lượng đông đảo nhất trong xã hội cũng chịu tác động mạnh mẽ dẫn đến sự biến đổi cơ cấu trong nội bộ cũng như tạo thành những hệ quả phong phú, phức tạp ở khu vực nông thôn.

CÔNG cuộc đổi mới, xây dựng và phát triển đất nước ta đã tạo ra những biến đổi mạnh mẽ, to lớn chưa từng thấy. Đó là sự biến đổi từ nền kinh tế kế hoạch hóa, tập trung, bao cấp sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; từ một cơ cấu kinh tế gồm hai thành phần với hai hình thức sở hữu sang nền kinh tế nhiều thành phần với nhiều hình thức sở hữu khác nhau; từ một xã hội truyền thống khép kín sang xã hội hiện đại, mở cửa và hội nhập; từ một cơ cấu xã hội hai giai cấp, một tầng lớp sang xã hội cùng tồn tại nhiều giai tầng khác nhau... Tất cả những biến đổi kinh tế - xã hội ấy đến lượt nó lại trở thành nguyên nhân, điều kiện thúc đẩy những biến đổi cơ cấu xã hội của nông dân và khu vực nông thôn - bộ phận cư dân lớn nhất, vốn có những tập quán truyền thống lâu đời nhất, với những thiết

chế văn hóa và liên kết xã hội chặt chẽ nhất ở nước ta.

Xu hướng biến đổi cơ cấu xã hội của giai cấp nông dân hiện nay

Trên cơ sở nghiên cứu thực tế có thể thấy, những năm vừa qua cơ cấu xã hội của giai cấp nông dân nước ta biến đổi theo những phương hướng sau đây:

Một là, xu hướng giảm tương đối về tỷ lệ và tuyệt đối về số lượng nông dân trong cơ cấu xã hội và dân cư nước ta.

Sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước ta sau hơn 20 năm đổi mới đã đưa tới sự giảm đi tương đối (tức là tỷ lệ nông dân trong tổng số dân) và tuyệt đối (tức là số lượng nông dân) trong cơ cấu lao động và cơ cấu dân cư. Tỷ lệ lao động nông nghiệp

trong tổng số lao động xã hội nước ta đang có xu hướng giảm dần mỗi năm từ 1% - 1,5%, hiện nay chỉ còn khoảng 25 triệu người, chiếm 56%. Theo dự báo, lao động nông nghiệp nước ta sẽ còn 50% vào năm 2010 và 30% vào năm 2020. Bắt đầu và ngày càng có xu hướng "công nhân hóa nông dân". Điều này được thể hiện, một mặt, từ chuyển dịch lao động nông nghiệp sang lao động công nghiệp và dịch vụ; mặt khác, từ việc nông dân ngày càng được nâng cao về học vấn, trình độ sản xuất, việc ứng dụng khoa học, kỹ thuật và công nghệ hiện đại vào sản xuất nông nghiệp được nâng lên không ngừng. Các hình thức tổ chức sản xuất của nông dân ngày càng đa dạng. Kinh tế tư nhân với nhiều hình thức khác nhau vẫn là lực lượng quan trọng, có khả năng thu hút nhiều lao động. Một số hộ nông dân ở các địa phương đã phát triển theo hướng kinh tế trang trại, khắc phục dần quy mô nhỏ, tình trạng manh mún, tạo ra khả năng ứng dụng khoa học, kỹ thuật để mang lại năng suất, chất lượng hàng hóa nông phẩm ngày càng cao. Kinh tế hợp tác và hợp tác xã cũng đang được chú trọng phát triển theo hướng liên kết tự nguyện, tự quản.

Xu hướng giảm dần số lượng, tỷ lệ lao động nông nghiệp và nông dân đồng thời là hệ quả tất yếu của sự phát triển, chuyển dịch của cơ cấu kinh tế trên địa bàn cả nước cũng như mỗi khu vực, từng địa phương theo hướng phổ biến là tỷ trọng công nghiệp tăng lên, tỷ trọng nông nghiệp giảm đi. Đó là xu hướng và quy luật của sự phát triển tiến bộ hợp quy luật, sẽ tất yếu diễn ra ở các nước đang phát triển, đi lên từ một nước cơ bản là nông nghiệp như nước ta.

Tốc độ giảm tương đối về tỷ lệ và tuyệt đối về số lượng giai cấp nông dân nước ta sẽ ngày càng tăng nhanh cùng với quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước nói

chung, và quá trình ứng dụng khoa học, kỹ thuật hiện đại, nâng cao năng suất lao động nông nghiệp nói riêng. Kết quả là lao động tất yếu trong nông nghiệp, nông dân sẽ giảm xuống và dôi ra, trở thành nguồn nhân lực cần thiết cho sự phát triển công nghiệp, tiểu, thủ công nghiệp và dịch vụ. Đến lượt nó, sự phát triển của công nghiệp và dịch vụ sẽ tác động trở lại, trở thành động lực thúc đẩy nông nghiệp phát triển hơn nữa.

Nhân tố quốc tế cũng đã và đang tác động vào xu hướng giảm tương đối của giai cấp nông dân nước ta. Đó là dòng chảy xuất khẩu lao động mà phần đông là con em nông dân mới được đào tạo nghề để đi lao động ở nước ngoài. Lao động ở nước ngoài cũng bao gồm nhiều ngành nghề đa dạng mà người lao động chủ yếu từ nông dân và nông thôn tham gia dòng chuyển động này.

Các nhân tố trên tác động đồng thời và đan xen với nhau làm cho xu hướng giảm dần tương đối về tỷ lệ, tuyệt đối về số lượng giai cấp nông dân trong cơ cấu xã hội và dân cư không những không đảo ngược mà còn nhanh dần lên, như một biểu hiện của sự chuyển dịch xã hội mang tính tiến bộ.

Hai là, xu hướng phân nhánh, phân tầng đa dạng hóa trong cơ cấu giai cấp nông dân.

Giai cấp nông dân hiện nay là sự phát triển kế tục từ giai cấp nông dân thời kỳ tập thể hóa. Trong quá trình thực hiện sự nghiệp đổi mới, sự vận động, phát triển của giai cấp nông dân nước ta gắn liền với sự phân tầng, phân nhánh ngày càng đa dạng.

Cùng với sự hình thành nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đa sở hữu, người nông dân cũng có mặt trong các thành phần kinh tế khác nhau: Kinh tế quốc doanh với những nông trường, lâm trường; kinh tế tập thể với các hợp tác xã, tập đoàn sản xuất; kinh tế tư nhân có những trang trại

và kinh tế hộ gia đình, v.v.. Xu hướng phân nhánh này sẽ tất yếu kéo theo những khác biệt về phương thức lao động, vai trò trong quá trình sản xuất, mức độ hưởng thụ và cơ hội phát triển mọi mặt. Đó cũng chính là một trong những nguyên nhân dẫn đến sự phân tầng theo chiều dọc trong nội bộ giai cấp nông dân. Do vậy, hình ảnh người nông dân hiện nay đã trở nên đa dạng, không "thuần nhất" như trước đây.

Xu hướng đa dạng hóa ngành nghề trong sản xuất nông nghiệp đã, đang và sẽ đưa tới sự đa dạng hóa trong cơ cấu nội bộ giai cấp nông dân. Những ngành nghề truyền thống như trồng trọt, chăn nuôi, tiếp tục được phát triển nhưng đã có những thay đổi lớn cùng với sự chuyển đổi về cơ cấu cây trồng, vật nuôi, sự phát triển về năng suất, chất lượng, số lượng, chủng loại sản phẩm do ứng dụng các tiến bộ khoa học, kỹ thuật và đáp ứng nhu cầu thị trường hiện đại. Một bộ phận nông dân tiếp tục mở rộng sản xuất các nghề thủ công, các làng nghề truyền thống. Năm 1994, số hộ chuyên ngành nghề tiểu, thủ công nghiệp chiếm 11,2 % số hộ nông dân, thì hiện nay tỷ lệ đó là 26%. Một bộ phận khác chuyển sang hoạt động dịch vụ, phục vụ cho sản xuất nông nghiệp và gắn bó với khu vực nông thôn như: kinh doanh xăng, dầu, phân bón, thuốc bảo vệ thực vật, thức ăn gia súc, làm máy xay xát nhỏ, điều hành các tổ xây dựng, tổ nghề mộc... Ở vùng núi cao, vùng sâu, vùng xa, vẫn còn một bộ phận nông dân sống theo phương thức tự túc, tự cấp.

Trong quá trình phát triển, một bộ phận nông dân đã giàu lên do biết làm ăn và tranh thủ được cơ hội. Một số nông dân do hạn chế về khả năng tiếp cận văn hóa, khoa học, kỹ thuật, gặp hoàn cảnh khó khăn do thiên tai hay sức khỏe hạn chế mà cuộc sống không được cải thiện đáng kể, thậm chí còn nghèo

đi. Khoảng cách giàu - nghèo ở nông thôn cũng ngày càng doãng ra. Theo một nghiên cứu của Viện Phát triển bền vững vùng Nam Bộ, nhóm thu nhập thấp nhất ở khu vực nông thôn vùng Tây Nam Bộ chiếm 21,5% dân cư với thu nhập bình quân 2,94 triệu/người/năm. Trong khi đó, con số tương ứng của nhóm có thu nhập cao nhất là 18,3% và 31,51 triệu đồng. Khoảng cách thu nhập của hai nhóm này là 10,7 lần.

Ba là, xu hướng biến đổi trong thiết chế gia đình và xã hội ở nông thôn.

Những nghiên cứu gần đây cho thấy, thiết chế gia đình và xã hội ở khu vực nông thôn nước ta đã có những thay đổi để thích ứng với những điều kiện kinh tế - xã hội mới. Điều này được thể hiện qua những thay đổi trong phân công lao động gia đình, trong các quan hệ kinh tế giữa các thành viên trong gia đình và họ tộc, trong các quan hệ giữa các đơn vị kinh tế (thường là hộ gia đình) với nhau. Cũng có thể thấy những thay đổi trong cơ cấu đầu tư của các gia đình vào các hoạt động kinh tế, đầu tư cho nguồn nhân lực gia đình, cơ cấu sử dụng thời gian,...

Bên cạnh đó, những quan hệ gia đình, và rộng hơn là các quan hệ họ hàng, thân tộc ở khu vực nông thôn cũng đang biến đổi theo hướng linh hoạt hơn, hiện đại hơn. Đồng thời với việc quan hệ hôn nhân ngày càng tự do hơn, cũng là sự gia tăng về tỷ lệ ly hôn. Những thiết chế có tác dụng duy trì, củng cố quan hệ họ hàng, thân tộc cũng giảm dần về quy mô cũng như yêu cầu bắt buộc do sự phát triển tình trạng lao động nông thôn "ly nông, ly hương" ngày càng nhiều, do tính chất ngày càng đa dạng của các ngành nghề lao động sản xuất.

Về tổ chức cộng đồng, bên cạnh các thiết chế chính thức như gia đình, dòng họ, xóm ngõ, cụm dân cư, người nông dân còn tự làm

đa dạng đời sống của mình bằng cách tham gia các tổ chức phi chính thức như các hội (đồng niên, đồng môn,...), các câu lạc bộ (thơ, dưỡng sinh,...). Bên cạnh các hình thức cổ truyền trong vui chơi giải trí như uống trà, câu cá, tụ họp bạn bè hàng xóm,... thì nay đã xuất hiện các hình thức mới như đọc sách báo, xem truyền hình, nghe nhạc...

Những tác động của biến đổi cơ cấu xã hội ở khu vực nông thôn

Sự biến đổi cơ cấu xã hội là sản phẩm tất yếu của tiến trình hiện đại hóa xã hội và có tính hợp lý lịch sử. Nó gắn liền với sự đa dạng hóa sở hữu và quá trình phân công lao động. Cùng với sự phát triển của phân công lao động, những ngành nghề mới sẽ xuất hiện và thúc đẩy sự phân bổ có hiệu quả nguồn nhân lực, thúc đẩy cơ cấu xã hội phát triển từ đơn giản đến phức tạp. Do vậy, sự biến đổi cơ cấu xã hội có hiệu ứng tích cực đối với sự tiến bộ và phát triển của xã hội. *Những tác động tích cực chủ yếu* của biến đổi cơ cấu xã hội ở khu vực nông thôn và nông dân là:

- *Thúc đẩy sự chuyển đổi từ cơ cấu xã hội truyền thống sang cơ cấu xã hội hiện đại, đa dạng hơn đã mở ra khả năng phát triển mới cho những người nông dân.* Người nông dân đang dần dần được giải phóng khỏi sự hạn chế của những thiết chế thời bao cấp để họ có thể dựa vào thành quả phân đấu của mình, tự xác định vị trí trong xã hội rộng mở. Trước đây, chúng ta đã tiến hành các cuộc cải tạo nông thôn, hợp tác hóa nông nghiệp. Một trong những hệ quả của các cuộc cải tạo này là hình thành nên một số tầng lớp xã hội của nông thôn, gắn liền với thân phận chính trị như: bần nông, cố nông, phú nông, xã viên hợp tác xã, cán bộ địa phương, cán bộ, công chức cư trú ở nông thôn... Sau khi thực

hiện chính sách đổi mới, cơ cấu xã hội ở khu vực nông thôn dựa trên tiêu chí cũ này đã biến đổi dần dần, thay vào đó là cơ cấu xã hội mới mà các tiêu chí chủ yếu dựa trên cơ sở kinh tế. Người nông dân cũng thoát dần sự ràng buộc nghiêm ngặt của chế độ quản lý hộ khẩu, quản lý sản xuất nông nghiệp để tìm đến những ngành nghề mới thu lợi nhiều hơn hay vào thành phố kinh doanh, kiếm việc làm. Nhiều người trong số họ thành công, trở thành các ông chủ trang trại, chủ doanh nghiệp, những người giàu có. Sự biến đổi cơ cấu xã hội đó thực sự là dấu hiệu tích cực trong xã hội đang chuyển đổi từ mô hình truyền thống sang mô hình hiện đại. Nó có tác dụng kích thích mọi thành viên phấn đấu, bứt lên, nâng cao địa vị và vai trò trong xã hội.

- *Biến đổi cơ cấu xã hội ở khu vực nông thôn trở thành điều kiện thúc đẩy cải thiện đời sống vật chất của người nông dân theo hai hướng.* Theo hướng thứ nhất, người nông dân có quyền tự quyết định trong việc sử dụng các nguồn lực, các tư liệu sản xuất cùng với sự hỗ trợ ngày càng có hiệu quả của Nhà nước để làm ra của cải, hàng hóa, tự cải thiện đời sống gia đình mình. Theo hướng thứ hai, bộ phận những người nông dân giàu có phát huy khả năng của mình sẽ trở thành những "đầu tàu" kinh tế trong từng cộng đồng dân cư. Họ là những chủ trang trại, chủ doanh nghiệp, chủ xưởng sản xuất hàng thủ công, mỹ nghệ, gia công hàng xuất khẩu..., tạo công ăn, việc làm, thu hút lao động nông thôn, truyền bá kinh nghiệm mô hình, phương thức làm giàu cho người nông dân. Đến lượt nó, sự cải thiện đời sống nông dân, sự phát triển các hình thức sản xuất kinh doanh đa dạng lại trở thành động lực cũng như tạo ra các nguồn lực cho việc phát triển cơ sở hạ tầng của nông nghiệp, nông thôn.

- *Biến đổi cơ cấu xã hội khu vực nông thôn tạo điều kiện mở mang, phát triển văn hóa, giáo dục, nâng cao trình độ hiểu biết của người nông dân, tăng cường khả năng ứng dụng các thành tựu khoa học, kỹ thuật vào nông nghiệp. Bản thân việc hình thành và phát triển các tầng lớp khác nhau trong nội bộ giai cấp nông dân đã tạo ra một chất xúc tác, kích thích việc mở mang văn hóa, nâng cao trình độ dân trí. Đời sống một bộ phận lớn nông dân được cải thiện rõ rệt mở ra nhiều hơn cơ hội tiếp cận giáo dục, mở rộng nhu cầu phát triển các trường học để đáp ứng nhu cầu học tập của con em nông dân nói chung. Sự phát triển, mở rộng ảnh hưởng của các phương tiện thông tin báo chí ở nông thôn đáp ứng nhu cầu thông tin tăng lên của một bộ phận cư dân nông thôn; đồng thời, góp phần nâng cao dân trí, kích thích nhu cầu hiểu biết, mở mang tầm nhìn của người dân nông thôn.*

- *Sự biến đổi cơ cấu xã hội thúc đẩy quá trình dân chủ hóa đời sống xã hội ở nông thôn. Thực tế chứng minh, quá trình hình thành các giai tầng mới cũng chính là quá trình chuyển biến tư tưởng và quan điểm của các thành viên trong xã hội. Sự thay đổi và nâng cao địa vị xã hội đã làm cho ý thức dân chủ của các giai tầng cũng được nâng cao. Họ không chỉ mong muốn cải thiện đời sống, mà còn có nguyện vọng tham gia đầy đủ hơn vào các hoạt động dân chủ của đất nước. Chính vì thế mà hiện nay càng có nhiều nông dân tham gia bộ máy công quyền hoặc các tổ chức xã hội. Người nông dân tự ý thức rõ hơn quyền lợi, trách nhiệm của mình, chủ động hơn trong việc tham gia các công việc chung của thôn, xóm. Đây sẽ là nhân tố khởi nguồn cho sự phôi thai và hình thành những hình thức tự quản, tăng cường trên thực tế quyền làm chủ của nhân dân, của các cộng đồng dân cư.*

- *Biến đổi cơ cấu xã hội nông thôn góp phần giữ vững ổn định chính trị xã hội. Sự biến đổi cơ cấu xã hội là quá trình chuyển từ đơn giản sang phức tạp, với cả hai trạng thái động và tĩnh. Sự xuất hiện tầng lớp mới làm nảy sinh lợi ích mới, có thể đem lại sự phức tạp hơn trong đời sống xã hội nông thôn. Tuy nhiên, nếu sự hình thành cơ cấu mới là phù hợp với xu thế chung cũng như với quy luật của xã hội hiện đại, góp phần cải thiện đời sống của người dân ở nông thôn, thì nó sẽ có tác dụng giữ vững cục diện ổn định lâu dài của xã hội.*

Cùng với những tác động tích cực trên, *sự biến đổi cơ cấu xã hội nông thôn nước ta hiện nay cũng làm nảy sinh nhiều vấn đề phức tạp, không chỉ gây cản trở đến sự phát triển khu vực nông thôn mà còn dẫn đến những tiêu cực xã hội không thể coi thường. Có thể nhận thấy một số vấn đề chủ yếu sau:*

- *Khoảng cách giàu - nghèo giữa hai cực của xã hội nông thôn ngày một gia tăng. Những cơ hội phát triển cho người giàu sẽ nhiều hơn. Những người nghèo ngày càng khó khăn hơn do những hạn chế về chăm sóc sức khỏe, tiếp cận giáo dục cho đến những nhu cầu thiết yếu như nhà ở, dinh dưỡng... Nói cách khác, những người nghèo ở nông thôn sẽ càng thiếu cơ hội để cải thiện cuộc sống của mình. Do đó, cơ hội để thoát khỏi tình trạng nghèo của họ càng khó khăn hơn. Trong khi đó, những thành quả của công cuộc đổi mới tác động đến khu vực nông thôn và nông dân chưa nhiều. Thêm vào đó, ở một số khu vực nông thôn thuộc vùng núi cao, bãi ngang, vùng sâu, vùng xa, đời sống nói chung của nông dân còn rất khó khăn do đường giao thông không thuận tiện, điện, trường học, bệnh xá còn thiếu và những hủ tục, tập quán lạc hậu chưa được khắc phục. Một bộ phận nông dân bị thu hồi đất để xây dựng các công trình công cộng, phát triển*

đô thị hoặc xây dựng các khu công nghiệp đã không tìm được việc làm ổn định và lâm vào hoàn cảnh khó khăn. Đó là những nhân tố dẫn đến những hệ quả phức tạp, không mong đợi, là mầm mống có thể gây nên những bất ổn định, tiêu cực và xung đột xã hội ở khu vực nông thôn.

- Sự biến đổi cơ cấu xã hội ở khu vực nông dân, nông thôn không chỉ dẫn đến sự phân hóa giàu - nghèo, mà còn dẫn tới sự thay đổi về văn hóa, lối sống, thay đổi hệ giá trị cuộc sống ở khu vực nông thôn. Đó là nguồn gốc dẫn tới những hiện tượng phức tạp trong quan hệ xã hội, phát sinh những tệ nạn, hiện tượng tiêu cực, phá vỡ những truyền thống tốt đẹp, phá vỡ sự cố kết cộng đồng truyền thống vốn có ở nông thôn. Một bộ phận dân cư, chủ yếu là những người già, người về hưu, các gia đình chính sách, những người yếu thế ở nông thôn không thích ứng kịp với nền kinh tế thị trường, với thang giá trị mới, xuất hiện tâm lý bất an, thậm chí mất niềm tin về công bằng xã hội, về ý nghĩa tốt đẹp của chế độ - những ý niệm vốn gắn bó với thời kỳ bao cấp trước đây. Đó cũng là một biểu hiện có vẻ như nghịch lý khi công cuộc xây dựng phát triển đất nước đã đạt được những thành tựu to lớn, đời sống nhân dân được cải thiện, vị thế quốc tế của đất nước được nâng lên nhiều nhưng tình hình tư tưởng lại diễn biến theo chiều hướng phức tạp hơn.

- Sự biến đổi cơ cấu xã hội trong nội bộ giai cấp nông dân và khu vực nông thôn đang diễn ra nhanh chóng. Các tầng lớp, bộ phận cư dân nông thôn mới hình thành còn rất hạn chế về tính ổn định. Tình trạng ấy diễn ra trong điều kiện ở nông thôn đang tồn tại một loạt vấn đề kinh tế - xã hội khác như: thiên tai, dịch bệnh liên miên; sự ô nhiễm môi trường sống và môi trường sản xuất nông nghiệp; tình hình khiếu kiện về tranh

chấp đất đai chưa thể giải quyết dứt điểm; bất công bằng về điều kiện sống, chăm sóc y tế; điều kiện học tập của một bộ phận con em người nghèo không được bảo đảm; tuyệt đại bộ phận nông dân còn sản xuất manh mún, năng suất thấp; hệ thống chính trị cơ sở ở nhiều nơi còn yếu kém... Đó là những yếu tố sẽ tác động tiêu cực đến sự đồng thuận xã hội, đến khả năng động viên, tổ chức nhân dân thực hiện các đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước, hạn chế đến việc xây dựng nông thôn mới và khả năng phát huy vai trò tích cực của nông dân vì sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

*

* *

Biến đổi cơ cấu xã hội trong khu vực nông dân, nông thôn ở nước ta hiện nay là một tiến trình tất yếu, là kết quả lô-gic của công cuộc đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Trong thời gian tới, khi mà công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa ngày càng tăng cường, cơ cấu kinh tế vĩ mô của đất nước ngày càng dịch chuyển nhanh theo hướng công nghiệp, dịch vụ thì sự biến đổi cơ cấu xã hội của nông dân, nông thôn sẽ còn nhanh chóng và sâu sắc hơn. Trong điều kiện ấy, những tác động của quá trình đó đối với xã hội nông thôn sẽ còn mạnh mẽ và phức tạp hơn nữa. Nhìn chung, quá trình biến đổi cơ cấu xã hội nông thôn là tích cực, là phù hợp với quy luật phát triển. Tuy nhiên, mặt trái của quá trình đó cũng là không tránh khỏi. Vấn đề đặt ra là cần phải có một hệ thống những chính sách đồng bộ, hợp lý và kịp thời để phát huy hết được những ảnh hưởng tích cực và hạn chế đến mức thấp nhất những ảnh hưởng tiêu cực của những biến đổi cơ cấu xã hội của nông dân trong tiến trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, xây dựng và phát triển đất nước. □